

Előfizetési árak
 egész évre 4 ft., félévre 2 ft.,
 negyedévre 1 ft.
Egyes szám ára 8 kr.
 Hirdetések mezeikelt árak szerint.
 A lap megjelenik minden osz-
 törtökön.
 Felelős szerkesztő:
BRANKOVICS GYÖRGY

KÖZÉRTDEK

Szerkesztőség: Deák-u. 8.
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők.
 Keziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: Arpad-ut 20.,
 hova a lap anyagi részét illető közle-
 menyek és előfizetési penzek küldendők.
 Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL.

PESTMEGYE SZABADELVÜ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA.

Üdvözet!

Ujpest, június 1-én.

Öt hónapja csak, amidőn az újpesti „Közművelődési Kör” ujonnan épített helyiségeinek felavatási ünnepélyén, „Látomány” című prólogusomban, a vést, pusztulást jósoló *tagadás szellemével* szemben megszólaltattam a *Nemzeti Géniuszt* s a következő szavakat adtam ihletett ajkaira:

„Ne csüggedjete! tekintetek alá az oszladozó felhőkön át a földre; ott, ott ama nagy folyam közelében, amelyet Dunának neveznek, ott van egy alig félszázados község, amelynek nevét a gúnynak, a lenézésnek bizonyos nemével emlegették eddig; abban a községben van egy kis lelkes csapat, a társadalomnak egy kis része, amely fényes palotát épített az egyetértés erejével, a hazaszeretet, a testvériség, a közművelődés oltárai számára. Ezt a palotát éppen most avatják fel ünnepélyesen s a lelkes csapatnak minden tagja éppen most tesz fogadást arra, hogy az oltárokhoz az utolsó esep vérig hű marad, hogy a nemzet szabadságát, a műveltség szeplőtlen törvényes fegyvereivel fogja utolsó lehelleltéig védeni.”

Ime, az újpesti „Közművelődési Kör” már a mai napon fényes tanubizonyosságot tesz a nemzeti Géniusz kijelentései mellett! Helyiségeit a művészet templomává avatta föl, amelynek ajtaját ma tárja fel a festészet és a szobrászat muzsája s a melynek falairól az isteni

ihlet művei fennen hirdetik a magyar képzőművészek dicsőségét.

Emeljük le kalapjainkat s a meghatottság magasztos érzetével lépünk be abba a műkiállításba, amely a „Közművelődési Kör”-ben ma nyílik meg a nagy közönség számára s amely műkiállításnak minden egyes tárgya, a tiszta szellemi régiókba emeli lelkünket, nemesíti izlésünket, tökélesíti műveltségünket és egyik sarkkővét képezi, a művelt európai államok keretében, jövőnknek és szabadságunknak!

Nagy és magasztos kulturális hordereje van ennek a műkiállításnak közönségünkben. Először fényes tanubizonyosságot tesz arról, hogy a kor szellemét megértettük és minden ellenkező állítás dacára is, a haladásnak azon fokára emelkedtünk, amely fokon hazánk legnevesebb képző-művészei érdemesnek találták közönségüket arra, hogy műveiket itt bemutassák. Másodszor pedig biztos zálogát képezi annak, hogy a művelődés ösvényéről le nem térünk s ezután még fokozottabb erővel fogunk a tökélesedés felé haladni!

Reméljük és hisszük is, hogy hazafias közönségünknek és művelt társadalmunknak egyetlen egy tagja sem fogja a műkiállítást, amely bátran kiállja a budapesti műkiállításokkal a versenyt, elkerülni s mindenki belép a művészetnek abba a templomába, mindenki megtekinti azt a műkiállítást, ahol Bauer Soma, Bachmann Károly, Barcza Lajos, Bihary Sándor, Botte Menyhért, Brodsky

Sándor, Bruck Miksa, Egerváry Potemkin Géza, Éltető Béla, Fényes Adolf, Grosz Aladár, Innocent Ferencz, Ipolyi Sándor, Kacziány Ödön, Kallós Ede, Kaun Gyula, Karvaly József, Kézdi Kovács Károly, Knopp Imre, Konek Ida, Koroknyay Ottóné, Ligeti Antal, Linek Lajos, Márk Lajos, Idsb. Markó Károly, Margitay Tihamér, Mesterházy Kálmán, Mihalik Dániel, Molnár József, Molnár Ada, Munkácsy Mihály, Muray Stefánia, Neogrady Antal, Olgyay Ferencz, Pállya Celesztin, Pörge Gerzely, Rerrich Béla, Roskovics Ignác, Rosenberg Sándor, Telepi Károly, Teles Ede, Tolnai Akos, Turmeier Sándor, Szemes Fülöp, Spányi Béla, Spányik Kornél, Stettka Gyula, Szlányi Lajos, Vajda József stb. stb. műveiben gyönyörködhetik.

Hisszük és reméljük, hogy közönségünk vagyonsabb osztályai nemcsak kellő elismerésben, hanem kellő támogatásban is fogják részesíteni kiállító festő- és szobrász-művészeinket s amíg egyrészt örömmel fognak vásárolni a kiállított művekből, addig tömegesen fogják rendes és alapító tagsági díjakkal pártfogolni azt a műpártoló egyletet, amelyet az Ujpesten és Rákospalotán letelepedett képzőművészek e kiállítással kapcsolatosan megfognak alakítani.

Különösen hisszük és reméljük, hogy közönségünk előljárósága és képviselő-testülete, már most, a műkiállítás alkalmából, meg fogja rendelni új közszékházának díszterme számára az első magyar embernek: a *királynak* és Ujpest

TÁRCZA.

Korcsmárosok majálisa.

(1899. május hó 25-én.)

Valami szelvényfele összekuszálta a telefon-hírdendő drótvégeit. Utánna megcsúgott az eső. Engem pedig tudj Isten micsoda véletlen a kora esti órákban hazavitt. A mikor hazakerülök, rendes szokásom az, hogy a diványon végig nyújtózkodom. Mert nagyjából fáradt vagyok. Mert bieziklizem. És mert kezdő bieziklizta vagyok. Amikor ez a nóta szól, szintén azok közé a napok közé tartozik, a mikor a Biczik Miska ur es Pederini kollégám a gyakorlatokkal nagyon megkínzott. Lehet, hogy ezért siettem haza es nagyon valószínű — ezért volt oly felette kellemes a nyújtózkodásom — addig, a míg a divány felett esüngő kagylókból előtűró eles hangu »hallo! hallo!» kiáltások meg nem zavartak.

Ilyet meg nem tapasztaltam. Halljuk hát, mi is ez?

A fülemhez illeszttem a kagylót es figyelek.

A következő diskurzust hallom:

— Hallo! Ki beszél?

— Fűrediné. És ott?

— Balatoni Ella.

— Képzeld, az éjjel nálunk tolvajok jártak.

— Képzeld, nálunk is.

Közbe akartam szólni, képzeljek: nálunk

nem: de kíváncsi voltam a továbbiakra, tehát füleltem. Folytatták:

— Az udvaron felejtettük a rigómat, azt emelték el.

— Éppen egy történt nálunk is. A selyem roksa maradt az udvaron, annak került laba.

— Mi kár! A rokkát mindig szerettem. Azzal foglalkozva, mindig valami kellemes indulat tart fogva.

— Hogy érti ezt?

— Visszagondolok arra, a mikor egyik udvarlóm rokkával ajándékozott meg.

— Lehetetlen.

— Ó tanított be arra, hogy miként mozgassam a lábaimat es hogy tartsam a kezeimet.

— Az Istenért, miről beszél?

— Rökkáról.

— Rökkáról? Hiszen nem rokkát loptak et tőlem, hanem selyemszoknyát.

Mindkét oldalon nevetés. Én is nevettem a kagyló melle.

— Igen, szoknyát. Késsé prózái, azért is inkább osztozom az ön veszteségeiben. Fűtyölt is már a rigó? szepen fűtyölt?

— Miről beszél?

— A rigóról, a mit öntől elloptak.

— Hahaha! Nem rosz. Én rokkát értetem, ön meg rigót. Hahaha!

— Nos?

— Nem rigót, madarat, hanem *trikót* loptak el.

Leírhatatlan hahota mindkét oldalon, a közepében én.

Hogy ki az a Fűrediné es ki az a Balatoni Ella, azt maig sem tudom, de hogy kellemes

organumuk es bájos, esengő hangjuk ma is a füleimben eseng, azt nem tagadom.

Már most, hogy ez az introductio mi összefüggésben van a korcsmárosok majálisával, azt a korcsmáros uraimék iránt ezert különös vonzalmammal fogva röviden megmagyarázni kutya-kötelességemnek tartom.

Bő tapasztalataim tárházának indexében meg vagyok írva, hogy ha én nyáron Balaton-Fűredről, rigóról es rokkáról hallok beszélni, ugy nyolczadnapra biztosan esni fog az eső; pláne ezuttal egy Balatoni es egy Fűredi hangját hallottam. Ama következtetésem tehát, hogy nyolcz nap mulva eső lesz, esalhatatlan jóslatként kiáltozott felém. Igaz ugyan, hogy a rokkából szoknya, a rigóból utóbb trikó lett, de ez a körülmény csak módosított a jóslaton — akként, hogy ama bizonyos nyolczadik napon sütni is fog a nap, esni is fog az eső, amolyan derenge-borongó nap lesz. Ezt imigyen megállapítva, azt mondtam, hogy: megálljunk csak! Hogy is vagyunk a kalendáriummal? Május 17-ike van. Igen. Nyolcz nap mulva május 25-ike lesz. Igen: 17 + 8 = 25. Nos, hát 25-ikén eső lesz. Mi is lesz még 25-én az esőn kívül? — Iörtem tovább agyamat. Nem sokat kellett gondolkoznom, mert eszembe jutott, hogy május 25-én tartják az »Ujpesti szállodások, vendéglősök es korcsmárosok« tavaszi multságukat a Podruzsik-fele szálloda, vendéglő es korcsmahelyiségekben.

Nem vagyok önző ember. Tudásomat nemcsak a magam javára használom fel, de jutatok abból embertársaimnak is.

Első dolgom volt lépteimet — — »Azaz

első diszpolgárának: Kossuth Lajosnak az életnagyságu arczképét!

E hitünk és reményünk kapcsán szivünk teljes melegével s hazafias lelkesedéssel *üdvözöljük* az „Ujpesti közművelődési kört“ s az ujpesti és rákospalotai képzőművészeket, kik e műkiállítást létre hozták; azokat a festőművészeket és szobrászokat, kik e kiállítást becses műveikkel gazdagították; azokat a vendégeket, kik a műkiállítás megnyitási ünnepélyének fényét megjelenésükkel emelni fogják!

Isten hozta őket községünkbe!

Üdv a magyar képzőművészetnek!

Dicsőség és hála a Magyar nemzeti Géniusznak! *Brankovics György.*

Az izr. leányárvaház megnyitási ünnepélye.

»Az ujpesti izr. nőegylet leányárvaházának« május hó 28-án zajlott le megnyitási ünnepélye.

Az ünnepélyt hálaadó istenítisztelet nyitotta meg a hitközség templomában, amely zsufolásig megtelt községünk előkelő közönségével, amelynek lelket a szeretet istenehez emelték az egyházi kar által előadott gyönyörű zsolozsmák, s a könyvekig meghatott mindenkit dr. *Venetianer* Lajos főrabbi remek, költői hasonlatokban s szócsoki formákban gazdag alkalmi beszéde.

Istenítisztelet után, a hitközség irodájában diszközgyűlés volt, amelyet *Friedmann* Arminné elnöknő nyitott meg, aki rövid, de meleg szavakkal üdvözölte a jelenlevőket s felhívta az egylet titkárát, dr. *Lichtmann* J. jelentésének felolvasására.

A jelentésből, mely az árvaház történetét foglalja magában, megtudtuk, hogy az ujpesti izr. nőegylet már megalakulásakor, (1871-ben) egyik czéljaul egy leányárvaház létesítést és fenntartását tűzte ki. Az eszme azonban daczára annak, hogy lelkes adakozásban nem volt hiány (*Hirsch* báró 1000 frankot, az izraelita hitközség 1000 frtot, *Friedmann* Armin és neje 500 frtot, *Dr. Hedervári* Sománé 500 frtot, *Leiner* Simon 300 frtot, *Kohn* Kollár Miklós 300 frtot, *Mauthner* Mihály 200 frt, *Herczfeld* Emma 100 frtot, *Leiner* József-ne 100 frtot, *Reisz* D. J. 100 frtot, *Stiassny* J. 100 frtot, *Dr. Venetianer* 50 frtot, *Ehrenwald* Simon és neje 50 frtot, *Stiassny* Emil 50 frt stb. adományozták) s hogy az e czélra 1897-ben rendezett mulatság 1078 frt 24 krt, 1898-ban 661 frt 55 krt jövedelmezett: csak most

valosulhatott meg, ami leginkább *Dr. Venetianer* Lajosnak, — aki az egylet 25 éves fenállásának diszközgyűlésen, ekesszólásával az eszmet újra felebresztette — és *Friedmann* Arminnének köszönhető, aki mint az egylet elnöke, paratlan buzgalmat fejtett ki az eszme megvalósítása körül, úgy hogy az egyletnek 1898 vege már 7000 frt állott a rendelkezésére s így a *József-utcai* 24. sz. a. házat 11,000 forintot az egylet saját vagyonából fedezte.

Ekkor a nőegylet választmánya az árvaház szervezeti szabályainak kidolgozására egy bizottságot küldött ki, a választmány tagjai pedig leányárvaháztagok gyűjtésén fáradoztak. Az árvaháznak eddig 321 frt 70 krnyi évi járulékot fizető 110 tagja van s így lehetséges volt az árvaházat egyelőre 6 leányka számára berendezni, a megnyitási ünnepélyen csak 4 jelentkezett.

Az árvaanyai állást a választmány *Grosz* Ábrahámra bízta, s árvaházi elöljárónak *Deutsch* Zsigmondnak, pénztárosnak pedig *Fuchs* Bernátnét választotta meg. A titkári jelentés halás köszönetet mond mindazoknak, kik a nemesczelü intézmény létesítéséhez hozzájárultak.

A jelentés felolvasása után *Weisz* Mór hitközségi elnök örömeinek adott kifejezést, hogy a humánus intézmények legszebbike létre hozott s miután meg van győződve, hogy az árvák nevelése jó kezekre van bízva a saját és *Adolf* fiúre nevében 500 korona alapítványt tesz s az összegekről szóló takarekp. könyvet az elnöknek átadja. (*Zajos* eljenzes) *Friedmann* Arminné halás köszönetet mond *Weisz* Mórnak s az intézet összes támogatóinak.

Dr. Elsmerné, alelnök melegen üdvözli az árvaház elöljáróját, mire *Deutsch* Zsigmondné a következőleg válaszolt:

»Mélyen t. diszközgyűlés, nagyrabecsült elnökseg!

Ezen ünnepélyes pillanatban, midőn a jötekönység terén működő ujpesti izr. nőegyletnek a kitűzött czélok legnemesebbike, az árvaház létesítése, megvalósult, első szavam a hála azon nemes emberbarátokhoz, kik lehetővé tettek, hogy az ujpesti izr. árvaleányok, mai naptól kezdve, biztos hajlék alatt, testileg és lelkileg őrizve és gondozva lesznek. Azon kitűntető bizalmat, mely engemet az izr. leányárvaház vezetésére kiszemelt, arval fogom viszonzni, hogy a felebaráti szeretet szolgálatában a gondozásomra bízott leányárvaház ügyét, szívem egész melegével felkarolom, törekvésemet oda irányítva, hogy a sorsáldozte árvák e hajlékban ne nélkülözzenek az anyai szeretet önzetlenségét és hogy vallásos és

erkölcsös nevelés által, egykoron a társadalom hasznos tagjaivá váljanak. Ezen irányelvektől vezéreltetve, Isten nevében, ezenel átveszem az árvaleányház vezetését.

Dr. Venetianer főrabbi az árvaház megnyitását megelőző küzdelmet ecseteli s indítványozza, hogy a diszközgyűlés ne csak jegyzőkönyvíleg fejezze ki *Friedmann* Arminné elnök és *Dr. Elsmerné* alelnök iránti elismerését, hanem tiszteletének s hálájának felállításal is adjon kifejezést.

A közgyűlés tagjai eljenzve álltak fel, mire *Dr. Venetianer* főrabbi felhatalmazást ker a diszközgyűléstől az elnökség számára, hogy az 500 frtos alapítóknak neveit márványtáblába vésethesse s az árvaház falában megörökíthesse.

A felhatalmazás erre nézve megadtván, *Friedmann* Arminné a diszközgyűlést bezárta s a jelenlevőket az árvaház megtekintésére felkerte.

A közönség legnagyobb része eleget tett a felhívásnak s az árvaház felé irányította lépteit, ahol az árvák egyike *Neufeld* Gizike üdvözölte a látogatókat s halás köszönetet mondott mindazoknak, kik számukra édes otthon teremtettek.

Az árvaház, amelyben az árvaanya lakásán kívül, egy nappali-, ebédlő-, haló-, és körszoba áll az árvák rendelkezésére, czelszerű berendezéssel, magas világos szobákkal, terjedelmes nagy kerttel bír, és minden zugában ragyog a tisztaságtól.

Isten áldása legyen községünk e legifjabb és legszebb emberbaráti intézményén.

HIREK.

— A község-ház-építő-bizottság *Wolfner* Tivadár országgy. képviselő elnökle mellett május hó 27-en d. u. 4 órakor ülést tartott s az építési vállalkozó *Schreiber* Gyula által beterjesztett anyagmintákat, nevezetesen: tegla ($\frac{3}{4}$ részben kőbányai, $\frac{1}{4}$ részben solymári *Löwy*-féle) cserép (apatini közönséges, *Zsolnai* mazos) külső diszre tegla (kőbányai szárazon sajtolt) kő (karszti, vácsi, sós-kuti, süttői) vörösmarvány (piszkei), fehermarvány (karszti), burkoló lemez (keramit), továbbá működő, ajtó-, ablakvasalat- és zároszközlelmintákat, az építészek véleményének meghallgatása után elfogadta s az elöljáróság és a vállalkozó pecsétjével lepecsételte és az összes ügyiratokat a szerződéssel együtt jóváhagyás czéljából május hó 29-en a megyei törvényhatósághoz, a főszolgabiroi hivatal útján felterjesztette, úgy hogy a f. e. június hó 12-iki megyei közgyűlés a község-ház építését már véglegesen elintézheti; illetőleg az építési vállalkozóval kötött szerződést jóváhagyhatja.

mit is beszélnek? Bicziklim vitt, úgy igaz, hogy élek! Bauer Sándor korcsmároshoz, a rendező-bizottság elnökehez. Jómódot, derek uri ember, másrészt földim is Veszprém várossából. Nem is, hogy ő, hanem a felesége kapta fel a szót és nevével biztosított, hogy ha 25-en valami lesz, az eső semmiesetre sem lesz, hanem inkább fagy, akkor leendvén (valahogy el ne olvassa ezt a kifejezést *Tóth* Bela) Orbán naptja — dunántuliasan mondva Aztán még meg is pirongatott, hogy az ő földije (már mint én) ad valamit a babonára. Mindazáltal szóltam Balog Arminnak is.

— Én bánom, ha fog esni? Nem bánom én, ha borfluk fognak is esni! Nem fogunk csinálhatni azért alsóst? Mi? No?

Vikár Istvánt, a korcsmáros ipartestület ügyészét kerestem fel. Ez az ur ügyvéd ember. Meltóan hivatásához, tagadta következtetésem helyes voltát.

Itt sem értem czelt.

Szaladtam *Preszler* Samuhoz, a ki a rendezőség titkárát őrizte, aztán *Blitzner* Károlyhoz, *Czimbalka* Péterhez, *Durmits* Józsefhez, *Gersabek* Nándorhoz, *Giszinger* Józsefhez, *Gombos* Adolphhoz, *Mádé* Jánoshoz, *Potz* Mihályhoz, *Tóth* Imrehez, *Weichardt* Józsefhez és *Wuttke* Ferenc rendező-bizottsági tagokhoz, iparkodván őket meggyőzni, hogy 25-én eső lesz; halasszák el a mulatságot egy későbbi időre. Kinevetett valamennyi.

Meg *Máté* Ambrusnál tettem kísérletet. Ezt a cselekedetemet megbántam. Ez az ur a milyen vastagnyaku kálvinista, oly mértékben flegmatikus is. Törődik is ő azzal, nagy-körösi létére, hogy a templomtornyuk

fődelét a szél vitte át Kecskemétről, hogy a gyorsvonat megáll-e Nagyköröson, vagy sem? Így az ő borát és éltessek a hazát. Akkor ő is boldogul és boldog lesz a haza is. Máskülönben az én esőjóslatomra azzal tromfolt, hogy: »nőm vagyunk mi keröm ezukorból, hadd esőn, ha úgy szöreti. Inkább maradjon kívül a víz, mintsem hogy az itallal vözyitve lopódzék a bensőnkbe.«

Intelmem mindenütt zárt fülekre talált s a mulatságot f. hó 25-én megis csak megtartották.

Hanem azért az én jóslatom beteljesedett. Az égboltozat egész nap hol derengve-borongott, hol meg borongva-derengett, mignem aztán alkonyatkor teljesen *Jupiter Pluvius* uralta a helyzetet, masnap reggelig.

Ezért aztán hurczolódni kellett a kerti helyiségből a termekbe és ezért sokan elmaradtak a mulatságról.

A kis társaság mindazáltal pompásan mulatott. A fiatalabja tanceit, az elemedettebkek csoportokba verődtek az asztalok körül és itták a hegy (?) levét.

Podruzsik barátunk — szó a mi szó — kitétt magáért. Jó konyhával s meg jobb borokkal látta el a vendégeket.

Nem is tehetett másként. A sok szakértő, vel szemben meg kellett mutatnia, mije van

A mi dicsérni való dolog: a korcsmáros urak ezuttal nem politizáltak. Nem szidták a kormányt, békét hagytak a községnek is. Mulattak igazi kedvvel, jóízűen.

Preszler nének örült a lelke, *Balog* Arminnak ragyogott az arca, a mikor apró cseme-téiket, a kis *Preszler* és a tömzsi *Rózsikát*

teljes hévvel táncolni látták, de nem kevésbé szívesen néztük a mikor *Ackerl* Amália, *Stark* Sarolta, *Szlávy* Margit, *Bodnar* Karolin, *Schottola* Irma és *Róza*, *Vizi* Ilona, *Vizi* Margit, *Vizi* Henriette, *Preszler* Gizike, *Kruzi* Róza stb. ropogtatta szilaj odaadással a meg-megujrazott esárdásokat.

Az asszonyok közt *Vikár* Istvánné járt elől a szeretetreméltóságban és a táncban is; de nem maradtak mögötte: *Bauer* Sándorné, *Rohoney* Jenőné, *Durmits* Józsefné, *Roth* Ignáczné, *Török* Mihályné, *Török* Ignáczné, *Antal* Jánosné, *Gersabek* Nándorné, *Mádé* Jánosné, *Wuttke* Ferencné, *Krizsán* Józsefné, *Podruzsik* Ferencné, *Bletina* Károlyné, *Reisz* Dávidné, *Jagerszky* Istvánné, *Roth* Adolfné, *Sali* Gezané, *Kruti* Mátýásné, *Ackerl* Jánosné, *Scherzer* Károlyné, *Giszinger* Józsefné, *Weichardt* Józsefné, *Máté* Ambrusné, *Sladek* Antalné, *Preszler* Samuné asszonyok sem, a kik részben táncoltak, részben pedig az asztalok körül mulattak és mulattattak.

Hogy mikor ért véget a mulatság, arról bajos referálnom. Az öreg *Fuchs* Tóni (kérem a mi gazdánk meg nem öreg! *Szedő*), *Kumsay* batyám, meg a szálas *Schröder* Bela öcsém, a késő reggeli órákban is *Vikár* Istvánné urhölgy vendégszeretetét élveztek, a mulatság színhelyén kívül, a kedves otthonban; *Bauer* Sándor, *Antal* János, *Mádé* János, stb. meg masnap délután is majális hangulatban voltak.

Vegeredmény: az »Ujpesti szállodások«, vendéglősök- és korcsmárosok ipartestületének első mulatsága jól sikerült. *Krix-Krax*

— **A műkiállítás ünnepélyes megnyitása.** Az »Ujpesti Közművelődési Kör« f. e. június hó 1-én d. u. 3 órakor nyitja meg ünnepélyesen a saját (Árpád-ut 58. sz. a.) helyiségeiben a műkiállítást. Belepődij a megnyitás napján személyenkint 1 korona, más napokon 40 fillér. A tárlat d. e. 9 órától d. u. 6 óráig minden nap nyitva van. A megnyitási ünnepély fényesen emelése érdekében Wolfner Tivadar országgy. képviselő május hó 29-én egy küldöttséget vezetett Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszterhez, melynek tagjai: Főhrer Simon dr. a »Közművelődési Kör« elnöke, Sugár Bódog dr., Szerényi Kázmér és Linek Lajos festőművész valának. Wlassics miniszter a küldöttségnek adott válaszában örömet fejezte ki, hogy Ujpest lelkes közönysége az ő művészeti programjának megvalósítására társadalmi uton is megtesz minden lehetőt. Végül kilátásba helyezte, hogy Zsilinszky Mihály államtitkárral együtt jelen lesz a kiállítás megnyitásán, amelyen az országos képzőművészetnek számos tagja is meg fog jelenni.

— **Egy új szövetkezet a látóhatáron.** Az ujpesti butoriparosok — a kiknek munkái bátran kiállják a versenyt a külföldi butoriparosok munkáival szemben is — sehogy sem tudnak zöld ágra vergődni. Ennek pedig legfőképpen a budapesti butorkereskedők az okai, akik kihasználják az ujpesti butoriparosok kedvezőtlen anyagi helyzetét s nemcsak hogy a minimumra lenyomják az árakat, hanem az Ujpesten készült butorok javát bécsi gyártmányként adják el jó áron s csak a selejesebb munkát hozzák ujpesti czeg alatt forgalomba, a minek következtében az ujpesti butoripar erkölcsi és anyagi kárt szenved. E szomorú állapotokon akar segíteni az »Ujpestvidéki takarékpénztár« akkor, a midőn butoraktárszövetkezet alapítására hívta fel a butoriparosokat, dr. Hedervári Soma, Máty Lajos és Zsoldos János igazgatói útján, akik az »Ujpestvidéki takarékpénztár« nevében kijelentették, hogy a raktárszövetkezet szükségleteire szükséges kölcsönösszeget (200.000 frt) megszerzik. Az első értekezlet e tárgyban Csepreghy Pál elnökölete mellett f. hó 27-én este hét órakor tartatott meg s a butoraktárszövetkezet megalakítása elvben elfogadtatott, s e tárgyban egy nagy gyűlés összehívása elhatározottatott. Hogy a szövetkezetek milyen nagy áldást képeznek a kisvagyonu emberekre: annak bizonyosságául szolgál Anglia, a hol a szövetséges szövetkezetek száma 1640, közel 1³/₄ millió taggal; ezek üzletre-szövetnek értéke 240 millió forint. Eladtak a szövetkezetek a múlt évben több mint 750 millió forint értékű árut s e mellett 84 millió frt nyereséget csináltak, pedig az angol szövetkezők is rendszeren kis vagyonu s hozzá meg csekély műveltségű emberek, de van bennük szívósság és érzék a saját hasznuk iránt s ezzel biztosítják maguknak a sikert.

— **A romai kath. egyháztanács** m. hó 31-én d. u. fel 6 órakor ülést tartott, amelyen megerősítette állásában az új egyházi adóbeszedőt, megállapította számára az utasításokat, helybenhagyta a plebánia épületen teendő változtatásokat s elintézte a folyó ügyeket.

— **Utcza-elnevezést és házszámozást kérünk.** Községünkben — miután a bejelentési hivatal szervezését a felsőbb hatóság akadályozza — legnagyobb feladat valakit feltalálni s legterhesebb a kézbesítői szolgálat. Terhes pedig főképpen azért, mert még ma is vannak névtelen utczaink, de vannak olyanok is, melyeket maga a közönség, avagy telek és háztulajdonos tetszése szerint keresztelt el; vannak továbbá utczaink, amelyekben a házszámoknak meg csak nyomuk sines a falakon vagy a kapukon. Miután az utcza elnevezése s a házak számozása az előljárásnak tisztán belügye, s így ebben semmiféle felsőbb hatóság meg nem akadályozza (De Ghypál megfélebbelzi! Szedő!) reméljük, hogy előljárásgunk az utcza-elnevezés s házszámozás kérdését rövid idő alatt rendezni fogja.

— **Ujpest kávéházai.** Községünk haladásáról, izlésünk nemesbűleséről tesz tanubizonyoságot az az örvendetes törekvés és verseny, amely kávéháztulajdonosaink körében észlelhető. Az »Árpád-kávéháznak« még az utcza elnevezését is élvezettel nézi a szem; a »Széchenyi-kávéház« tulajdonosa éppen most alakította át igen csinosan az összes helyisé-

geit; Zweig, a főút és temető-utca sarkán egy emeletes házat épít, abban a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő kávéházat és szállót fog berendezni; Feldmann kávéházát éppen most nagyobbitják meg egyszer akkorára mint amilyen volt s hogy milyen fényesen fogják berendezni az kiténik abból, hogy Zweig is meg Feldmann is 20.000 frtban állapították meg a berendezés összegét. A két utóbbi kávéház közül a Feldmann készül el előbb s megnyitására annak idejében falragaszok útján fog értesülni a közönség. A Zweig modern szállója pedig Ujpestenek egy régi hibáját fogja jóténni.

— **Az »Ujpesti Ágost. hitv. Evang. Egyház«** anyasításának 10 éves tordulója alkalmából 1899. évi július hó 1-én (szombaton) a rákospalotai parkvendéglő összes helyiségeiben nyári táncvizigalmat rendez. Személyjegy 50 kr. Kezdeté esti 8 órakor. Jegyek válthatók a bizottság tagjainál és a táncvizigalom napján esti 6 órától a penztárnál. Felülfizetések közszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. A táncvizigalom a jelzett napon minden körülmények közt megtartatik.

— **Honvédhadapród iskola.** Az ezen iskolánál letesített alapítványi helyek közül az 1899-1900. tanévre kettő, a vármegyei törvényhatóság által fog a f. e. június 11-én megtartandó bizottsági közgyűlésen kijelöltetni. A pályázati kérvények f. e. június 11-ig Pest-vármegye alispánjához nyújtandók be. A pályázati feltételekről alapos felvilágosítás nyelhető a közeg közgazgatási jegyzői irodájában.

— **Helyiségváltoztatás.** Miután a legközelebbi napokban dr. Hedervári Somanak az Árpád-uti házát lebontják, hogy helyén a kétemeletes modernstílyű palotát meg az őszig felépítsék, az »Ujpestvidéki Takarékpénztár« dr. Hedervári Ernőnek Templom-téri házába költözik át.

— **Ujpest művésznői.** Az Operaiskola május hó 29-én tartotta meg ez évi nyilvános záróvizsgáját a m. kir. Operaházban. Ez alkalommal tizenegy növendék mutatkozott be s ezek között szépen, kellő hanghordozással s megfelelő képzettséggel csakis Pauli Rikárd tanítványa: Szelepcsényi Linka énekelt, aki »Dinóra« arnyektánczát adta elő meglepő bravúrral s akinek csillogó koloraturája a legszebb jövővel kecsegtet. Ő aratta a legnagyobb sikert, de dícserelet érdemel Passy-Cornet tanítványa Parlagi-Pollacsek Kornelia is, aki »Margit« szerepet énekelt »Fauszt«-ból s akit enektudása s hangszínezése kellemes rokonszenves enekesnöve avatott fel.

— **Majális és Junális.** Az elemi iskolák szokásos nyári mulatságát, tekintettel a tanulók nagy számára, az idén két napra tűzték ki. Az egyik napon a tanulók első felének majálisa volt, amennyiben az tegnap május 31-én tartatott meg. A másik napon, a tanulók másik felének Junálisa lesz, amennyiben az június hó 3-án fog a rákospalotai, illetőleg megyeri erdőben megtartatni.

— **Ipartestületünk előljárássága s az ujpesti ipar.** Ugy látszik az ujpesti ipartestület előljárássága csak másoktól követeli az ujpesti ipar partolását, maga azonban nem tartja kötelességének jó példával előljárni. Az ipartestület előljárássága ugyanis múlt havi ülésen 500 darab tanonez-bizonyítványnak a kinyomatását egy budapesti könyvnyomdára bízta. Ugy tudjuk, hogy Ujpesten is vannak jól berendezett nyomdák, amelyek éppen olyan szép és olcsó nyomtatványokat készítenek mint a budapestiek. Nem szabad annak vizről prédikálni, aki bort iszik!

— **Szerencsetlen bicikli-kirándulás.** Pischinger Nándor, budapesti zenetanár május hó 28-án Főthra rándult ki biciklivel egyik barátjával, aki egy kiálló kőben fölbukott gépjével. A nyomban utána haladó zenetanárnak nem volt ideje a kikerülésre s teljes erővel neki hajtott a földön fekvő társának. Pischinger magas ivben repült le a kerekpárról s fejével zuhant a földre. Barátja, akinek semmi baja sem történt, látva Pischinger veszedelmét, innen Ujpestről hívta telefonon a mentőket, kik a szerencsetlen zenetanárt a Karolyi-kórházba szállították. Fejese nagyon veszélyes s állapota reménytelen.

— **A zárórák.** A mint lapunkat értesítik a belügyminiszter már jóváhagyta az ujpesti kávéházak, vendéglők és koresmákra vonatkozó szigorított zárórákat, amelyek betartását

az ujpesti rendőrség természetesen követelni fogja. Miután azonban Ujpest forgalmánál s társadalmi életénél fogva nem helyezhető a vidék többi közsegeivel egy színvonalra, Ujpest kávéháztulajdonosai, vendéglősei s koresmárosai egy monstre-küldöttséggel fordulnak a belügyminiszterhez s a zárórákra vonatkozó rendelet megváltoztatását, illetőleg a fővárosi zárórai szabadalomnak Ujpestre való kiterjesztését fogják kérni. A küldöttség vezetésére Wolfner Tivadar országgy. képviselő fog felkértni. Reméljük, hogy a miniszter figyelembe fogja venni a jogos kérelmet.

— **Üres lakások.** A f. e. február havi negyedben összesen 677 lakás volt üresen. Ebből időközben betöltetett 243, üresen maradt tehát a májusi negyedig 434. — A f. e. május havi negyedben összesen 507 lakás volt üresen. Ebből a mai napig betöltetett 298, üresen áll tehát ez időszert 209 lakás. Az üres lakások az egyes utczaik szerint a következőképen oszlannak meg. A Zrínyi, Károlyi, Király, Deák, Kossuth, Kölcsey, Csengeri, Bocskay, Diófa, Lówy, Gyár és Erzsébet utczaikban van 1—1; a Szép, Benitzky, Nador, Temető és Rózsa-utczaikban van 2—2; az Attila, Templom, Tavasz és Virág-utczaikban van 3—3; a Rakoczy, István-tér, Csokonay és Téli-utczaikban van 4—4; a Tó-utczaikban van 5; a Baross, Sándor, Gyár-utczaikban van 6—6; a Lőrincz, Ősz és Viola-utczaikban van 8—8; a Vasut-utczaikban van 9; a Vaezi-uton van 15; a József és Liliom utczaikban van 21—21 az Árpád-uton van 40 üres lakás.

SPORT.

Alagi versenyek. Június hóban az »Urlovasok szövetkezte« egy három napból álló meetinget rendez Alagon és pedig a következő napokon: 8. 10. és 11-én. Habár ezen napokon mersékelt díjért futnak is a teliverek, mert olyan versenyszámok most nincsenek, mint az áprilisi meetingen a Rákosi-díj és a Nagy Alagi akadályverseny, mindez azonban a versenyek érdekességéből nem von le semmit, mert különösen az idén az Alagon szerepelt lovak közül a legitim pályákon is nem egy, versenyt nyert. Így York, Arkangyalát, Ujjalu, Mondaine stb.

Egyik igen érdekes verseny lesz a háromévesek nyílt handicapja, a melyben az idén szerepelt háromévesek kellő súlyelosztás mellett futhatnak. A handicap elén Ujjalu áll 80 kilo teherrel, míg Arkangyalát 77¹/₂, York ugyanannyi súlyt kapott. A legkisebb súlyú lo 55 kl. teherrel lse.

Az összeállítás nagyon sikerült s az eredmény dícsérni fogja mesterét, mert valószínű nyereségű handicapolt lovak bármelyikét lehetne jelölni.

Tekintettel a szép időjárásra nagy közönség várható a versenyekre.

A Derby. A monarchia legclassicusabb futama a Derby június 4-én dől el a Bécs melletti freidenau gyepen. A Königswarter báró lovainak eddig mutatott formái alapján a többi benevezett lovaknak a versenyre nagyon kevés esélyük van. Ennélfogva nagyon kevés számú teliver fog a starthoz állani.

Valószínű indulók:

Pardon	lov. Adams
Bonvivant	» Cleminson
Csillám	» Warne
Adoma	» Chaloner
Per Butters	» Smith
Timár	» Hesp
Galifard	» Hyams
Rio-Tinto	» Barker
Dominik	» Wilton

az utóbb említett két lo ketevés induló. A Királydíjban mutatott formája alapján Pardon-tól a díjat elvenni alig lehet. Helyre is a Reeves idemár lovainak Bonvivantnak és Csillámnak van a legnagyobb esélyük. Habár Bonvivant az Alagi díjban Adomától kikapott is, de ezen győzelme Adomának nem ért többet azon két kilénál, a mely közte és Bonvivant között volt. Csillám a Nemzeti és hazafi-díj nyerője, bár kitűnő lovasa van. Sándornak utóbb mutatott rossz formái alapján az elsősegre igényt alig tarthat.

Adomának úgy látszik a hosszabb távolság megfelelő s így jó futást várhatni tőle, míg Timárnak előreláthatólag hosszú a távolság.

Ezek alapján mi a Derby nyerőjét Pardon-ban látjuk.

IRODALOM.

Erdekes házasság. Putnoky Lajos asztalos-seged e napokban vezette oltárhoz egy jómódu muraközi gazdaember Gombos István pirospozsgás szép leányát: Erzsit. Putnoky néhány hó előtt jött fel a fővárosba s a „Budapest apró hirdetései” útján egy asztalos műhelybe keresett és talált alkalmazást; s mint szorgalmas munkás néhány hó alatt már egy kisebb összeget takarított meg magának. Unalmasnak találhatta egyedül az életet, mert egy napon csak ismét beállított a «Budapest» kiadóhivatalába, hogy nősülni akar. A hirdetés meghozta a kívánt eredményt s néhány nap múlva már boldogan távozott a kiadóhivatalból egy csomó levellel. A jelentkezőkből választott magának menyasszonyt, mert tegnapelőtt újból megjelent a «Budapest» kiadóhivatalában, hanem most már fekete ruhában s kacskaringós beszédben hívta meg a tisztviselőket esküvőjére. Az ehhez hasonló eset nem egy történet. De nem is csoda. Hisz a «Budapest» általános feltűnést kelt apró hirdetéseivel, melyet naponta 250—800 ember vesz igénybe. Csak meg kell tekinteni ezen lap apró hirdetési rovatát, s látunk ott annyi mindenféle hirdetést, hogy elszámolni is bajos. Vannak ott: komoly házassági ajánlatok, levelezések, olcsó bevásárlási források, mindenféle irodai, szolgálai, varrótészeti, házmesteri, vízvezeték-, állások. Az állástkeresők sűrűn keresik fel a «Budapest» apró hirdetéseit. A kinek bármely szakmából iparossegédre, munkásra, varrónőre, házmesterre, kertészre stb., szóval bárminemű alkalmazottra van szüksége: a «Budapest» apró hirdetései útján csakhamar kaphat ilyet. Aztán a vétel- és az eladó rovat. Korcsmák, kávéházak, házak, telkek, butorok s más ezerféle ingóságok adása és vétele mind megtalálható a «Budapest» apró hirdetései közt. A «Budapest» köztudomásulag Magyarország legregibb, legelterjedtebb és legolvasottabb képes politikai napilapja s főképp ennek tulajdonítható a «Budapest» apró hirdetési rovatának rohamos fejlődése. Naponta százazrek olvassák ezen rovatot s így hirdetései biztos eredménnyel járnak. Egy csekély kis összegért ezen rovat által a legbiztosabban érhetünk czelt, csak meg

kell próbálni. Apróhirdetések egyszeri közlésre 10 szóig 15 kr., minden további szó 1 1/2 kr., vasár- és ünnepnap 2 kr. Czimes hirdetéseknel külön 30 kr. belyegilleték fizetendő. A «Budapest» kiadóhivatala Budapesten, IV., Sarkantyus-utca 3. szám alatt van, hova az apró hirdetések ára belyegeken is beküldhető.

A görög philosophia az emberiség egyik legnagyobb szerű elmeműve. Szülőanyja az élet és a költészet. A költészet mezején fakadtak legelső csirái Hesiodos nagy munkáiban. A görögség legelső gondolatcsirái a költészetel ölelkeztek. S ez a frigy sohasem szakadt meg. Költői philosophusok voltak s philosophiájukat erős költői érzés hatotta át. Pithagoras vallássá emelte bölcséleti eszméit.

A mellett ez a philosophia mindig érintkezésben maradt az élettel. Idegen, keleti elemekből is táplálkozott, de erősen és igazán nemzett egyéniségbe olvasztotta az elemeket. Kosmogoniával kezdődik, a világ anyagának, keletkezésének találgatásaival. Miletosi Thales azt tanítja, hogy: «minden vízből van». De Thales nagysága nem e ma naivnak látszó elvben áll, hanem abban, hogy görög földön ő volt az első, ki felvetette az eszmét, hogy mindenek egy közös őse van s a kinek kutató szelleme elindult ez ősokot keresni. Sokan következtek utána, kik idő haladtával komolyabb, alaposabb, a valósághoz közelebb eső magyarázatokkal álltak elő, de örökre övé marad a dicsőség: a tudományos gondolkozás lobogóját ő tűzte ki először a Chaosba. A philosophia történetében nincs fontosabb és jelentősebb korszak a görög philosophálás koránál, melynek naiv találgatásában a későbbi philosophia valamennyi nagy eszméje felesillan embryosan.

E philosophia fejlődésével foglalkozik dr. Gyomlai Gyula, jeles görög tudósunk a »Nagy Képes Világtörténet« most megjelent 27-ik füzetében. A könyvet számos szép illusztráció is díszíti. Szerkesztője Marczali Henrik, a nagynevű egyetemi tanár. Az egész vállalat 12 kötetből fog állani. A II. kötet a görög története. Egy kötet ára diszkötésben 8 frt. Hogy mindenki megszerezhesse, a kiadók hetenként füzetekben is közreadják. Egy füzet ára 30 kr. Kapható Révai Test. Irod. Int.

Részv. Társ. (Budapest, VIII. Üllői-ut 18.) és minden hazai könyvkereskedésben.

Nem lehet csodálkozni a fölött, ha a «Rejtelmes Világ» a tudományos irányítást követő spiritualizmusnak emez egyetlen magyar organuma iránt napról-napra nagyobb az érdeklődés. Hiszen minden egyes számának változatos, eleven tollal írt, beltartalma állandóan feltűnést kelt. Legújabb — pünkösdi — száma a szép címkeppel ellátott színes borítékon kívül 16 oldalnyi teljes tartalommal jelent meg, amelyből kiemeljük a következőket. — Közlemények a szellemvilágból (Boldog emlékü Rudolf tronörökös szellemének nyilatkozatai! írja G. médium). — A szellembarlát irányeszméi. IV. Az amerikai spiritualizmus történeti fejlődése (írta: Madách Adár) — Tárca: A tündér menyasszony (Költemény: írta T. V.) — Az emlékező tehetség elvesztésének egy sajátos esete. — Május (költemény: írta Petrus Jenő). — A vigasztalás szelleme (Közli Négó). stb. Ezenkívül a lap állandóan közli dr. Aksábov Sándor, v. b. t. t. orosz czári államtanácsos nagyhirű munkáját könyvalakban. Ezt, miként a «Rejtelmes Világ» jelzi, több mint 50 eredeti fényképfelvetel, topographiai rajz stb. fogja díszíteni. A lap nagy terjedelme s rendszeres heti megjelenése dacára az előfizetési árak maradtak a régiek: t. i. egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., finom papirosra nyomva pedig: egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr., mely összeget a lap kiadóhivatalához, Budapest, VIII, Üllői-ut 12. kell küldeni. Kívánatra a kiadóhivatal bárkinek ingyen küld mutatványszámot, a ki eziránt egy levelezőlapon keresi meg. A rendkívüli s a maga nemében páratlan hetilapot ajánljuk olvasóink figyelmebe.

József-utca 3-ik sz. ház emeleten

1 szobás alcov, 2 szoba előszobával, 3 szoba előszobával s hozzátartozókkal azonnal olcsón kiadók.

Legújabb újpesti képes levelezőlapok.

Ugymint: az új község háza, Villasori részlet, Arpád-uti részlet, Palota-Ujpest állomás, továbbá a régi felvételekből a 4 templom, esztergomi hid, vízművek, Károlyi-féle kórház, polg. leányiskola.

Elegáns kivitelű

Levelezőlap-gyűjtő-albumok

65 krtól 6 frtig.

Legfinomabb Princess-levélpapírok
csinos cassetákban.

SCHÖN BERNÁT

könyvkereskedő, papir- és nyomtatványszállító

Főüzlet: Arpád-ut 15.

Fióközlet: István-tér és templom-
utca sarkán.